

U z n e s e n i e

*Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o **maloleté deti P. B., nar. X, I. B., nar. X a I. B., nar. X**, bývajúce u matky a zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Ružomberok, deti rodičov matky **E. B.**, bývajúcej v R., zastúpenej Mgr. I. Ž., advokátkou so sídlom v R., a otca **P. B.**, bývajúceho v L., zastúpeného JUDr. L. J., advokátom so sídlom v R., o **zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti rodičov**, za účasti Okresného prokurátora v Ružomberku, vedenej na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 1P 9/2010, takto*

rozhodol:

*Návrhu otca maloletých detí na prikázanie veci vedenej na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 1P 9/2010 Okresnému súdu Spišská Nová Ves **n e v y h o v u j e**.*

O d ô v o d n e n i e

Otec maloletých detí v konaní o zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti rodičov navrhol prikázať predmetnú vec, ktorá je vedená na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 1P 9/2010, Okresnému súdu Spišská Nová Ves. Po odstránení neúplnosti návrhu na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti zástupcom otca (č.l. 514 spisu) ako konkrétne skutkové okolnosti na takéto prikázanie veci sa podáva, že otec maloletých detí je invalid, sociálne odkázaná osoba, používa dve barly a v prípade konania pred Okresným súdom Spišská Nová Ves, t.j. súdom s pôsobnosťou v mieste jeho trvalého bydliska, bude mať operatívnejšie možnosti konať a aj náklady spojené s jeho účasťou v konaní budú podstatne nižšie.

Matka maloletých detí s návrhom na prikázanie veci inému súdu nesúhlasila. Uviedla, že nevidí ani jeden objektívny dôvod, pre ktorý by mal rozhodovať vo veci iný súd než Okresný súd Ružomberok. Dôvod, že budú u otca mal. detí nižšie náklady v tejto veci je neopodstatnený, nakoľko by opätovne vznikli náklady spojené a navýšené na strane matky, ktorá je sociálne odkázanou osobou, je dlhodobo nezamestnaná a je poberateľkou len sociálnych dávok, poberá pomoc v hmotnej núdzi; jej majetkové a finančné pomery nedovoľujú, aby cestovala na súd do Spišskej Novej Vsi. Obaja právni zástupcovia rodičov majú sídlo v Ružomberku, t.j. v obvode súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodovanie v danom konaní, tu majú maloletí svoje bydlisko, kde sa aj trvale zdržiavajú. V tejto veci bol vypracovaný znalecký posudok a vzhľadom aj na účelnosť a hospodárnosť daného konania je potrebné, aby vo veci samej rozhodol Okresný súd Ružomberok.

Kolízny opatrovník maloletých detí sa k návrhu na prikázanie veci inému súdu nevyjadril.

Okresný prokurátor v Ružomberku bez akéhokoľvek zdôvodnenia vo svojom vyjadrení uviedol, že navrhuje návrhu otca maloletých detí na prikázanie veci inému súdu vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) prejednal vec v súlade s § 12 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku a rozhodol, že návrhu na prikázanie veci, ktorá je vedená na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 1P 9/2010, Okresnému súdu Spišská Nová Ves nevyhovuje, lebo neboli zistené zákonné predpoklady pre prijatie navrhovaného opatrenia.

Podľa § 12 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vec možno prikázať inému súdu toho istého stupňa aj z dôvodu vhodnosti.

O prikázaní veci rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu a súdu, ktorému sa má vec prikázať (§ 12 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

Týmto rozhodujúcim súdom ako najbližšie spoločne nadriadený súd Okresnému súdu Ružomberok a Okresnému súdu Spišská Nová Ves je Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Občiansky súdny poriadok - zákon č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „O.s.p.“) ustanovuje, ktorý súd je vecne, miestne a funkčne príslušný na prerokovanie veci, čo je prvým predpokladom pre určenie zákonného sudcu. Postavenie zákonného sudcu ako osoby, ktorá má o veci rozhodnúť, je späté so sústavou súdov, ktorú upravuje zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. So sústavou súdov priamo súvisí aj príslušnosť súdu o veci rozhodovať upravená Občianskym súdnym poriadkom. Občiansky súdny poriadok v § 11 ods. 1 stanovuje, že konanie sa uskutočňuje na tom súde, ktorý je vecne a miestne príslušný; príslušnosť sa určuje podľa okolností, ktoré tu sú v čase začatia konania, a trvá až do jeho skončenia. Pre určenie vecnej a miestnej príslušnosti sú tak rozhodujúce len tie okolnosti, ktoré existujú v čase začatia konania, a táto príslušnosť trvá potom až do skončenia konania. Citované ustanovenie vyjadruje zásadu perpetuatio fori spočívajúcu v trvaní súdnej príslušnosti raz určenej až do skončenia konania bez ohľadu na neskoršie zmeny okolností, ktoré sú inak pre určenie príslušnosti rozhodujúce; výnimky z tejto zásady upravuje zákon. Medzi tieto výnimky patrí prikázanie veci inému súdu podľa § 12 O.s.p. (ide o prípady nutnej a vhodnej delegácie): vec musí byť prikázaná inému súdu, pretože jeho sudcovia sú vylúčení (§ 14) - nutná delegácia (§ 12 ods. 1), a vec môže sa prikázať inému súdu z dôvodu vhodnosti - vhodná delegácia (§ 12 ods. 2) . V prvom i druhom prípade sa vec prikáže súdu toho istého stupňa (inštancie), t.j. prikázaním sa nemôže zmeniť vecná alebo funkčná príslušnosť, napr. ak sú vylúčení sudcovia určitého krajského súdu, vec sa prikáže inému súdu, avšak toho istého stupňa (inštancie) - inému krajskému súdu (porovnaj tiež R 3/1980).

Podľa § 88 ods. 1 písm. c/ O.s.p., vo veciach starostlivosti o maloleté deti je na konanie príslušný súd, v ktorého obvode má maloletý na základe dohody rodičov alebo rozhodnutia súdu, prípadne iných rozhodujúcich skutočností svoje bydlisko.

Vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti zásada o trvaní /nemennosti/ súdnej príslušnosti už raz určenej /v spojitosti s prvým zásahom súdu/ sa vzťahuje aj na všetky ďalšie konania /zásahy súdu/ až do dosiahnutia plnoletosti dieťaťa. Zmena takto raz už určenej príslušnosti je zásadne možná len postupom podľa ustanovenia § 177 ods. 2 O.s.p. (porovnaj k tomu napr. R 45/1997).

Ak sa zmenia okolnosti, podľa ktorých sa posudzuje príslušnosť, môže príslušný súd preniesť svoju príslušnosť na iný súd, ak je to v záujme maloletého. Ak tento súd nesúhlasí s prenesením príslušnosti, rozhodne jeho nadriadený súd (§ 177 ods. 2 O. s. p.).

Prikázanie (delegácia) veci z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z práva účastníka občianskeho súdneho konania na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ako aj výnimku zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti súdu. Účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti vo všeobecnosti je zabezpečenie hospodárnosti občianskeho súdneho konania alebo jeho zrýchlenie. Vzhľadom na charakter delegácie ako výnimky zo zásady (pravidla), že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať však aj dôvod delegácie vždy výnimočnú povahu, musí ísť o dôležitý dôvod.

Zákon, ktorý určuje ako zásadu, že ak bol súd v čase začatia konania príslušným konať, jeho príslušnosť trvá ďalej, hoci sa v priebehu konania zmenili okolnosti rozhodujúce o určení príslušnosti, umožňuje teda iba v stanovených prípadoch spomenutú zásadu prelomiť a postúpiť vec inému súdu. Tak je tomu v konaní vo veciach starostlivosti súdu o maloletých vtedy, ak sa zmenili okolnosti, podľa ktorých sa posudzuje príslušnosť; zákonodarca tu dáva možnosť, aby príslušný súd, ak je to v záujme maloletých, preniesol svoju príslušnosť na iný súd. Účel a význam vymedzenia podmienok zmeny príslušnosti v osobitnej úprave (§ 177 ods. 2 O. s. p.), ktorá sleduje ochranu práv a záujmov maloletých, plne opodstatňujú vo svojej podstate reštriktívnu požiadavku na postup pri rozhodovaní o vhodnej delegácii – vylúčenie možnosti popretia /negovania/ či obchádzania uvedenej osobitnej úpravy. Tento dosah osobitnej úpravy znamená, že súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu a súdu, ktorému sa má vec prikázať (§ 12 ods. 3 O. s. p.), pri posudzovaní podmienok vhodnej delegácie musí uvedenú osobitnú úpravu reflektovať, a to tak, že návrhu na prikázanie veci môže vyhovieť len v prípade splnenia predpokladu obsiahnutého v § 177 ods. 2 O. s. p. Za dôvod vhodnosti môže preto vziať len zmenu okolnosti, podľa ktorých sa posudzuje príslušnosť /zmenu bydliska maloletého/, ak zmena príslušnosti je v záujme maloletého; pokiaľ takto vymedzený predpoklad daný nie je, chýba bez ďalšieho akceptovateľný dôvod na prikázanie veci inému súdu toho istého stupňa. Inak povedané: vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti sú limity rozhodovania podľa § 12 ods. 2 O. s. p. ohraničené /determinované/ úpravou o prenesení príslušnosti (§ 177 ods. 2 O. s. p.); iný dôvod než ten, ktorý by obstál u prenesenia príslušnosti, nie je možno akceptovať. Ide tu o zásadné riešenie v prospech

ochrany práv a záujmov maloletých, ktorí ochranu im Občiansky súdny poriadok napokon poskytuje aj v iných spojitostiach (porovnaj napr. § 81, §153 ods. 2, § 179, § 212 ods. 2 písm. a/ O. s. p.). Takýto prístup ako náležité východisko napokon naznačila judikatúra už minulosti (porovnaj zdôvodnenie v R 85/1970) a v danom kontexte nepochybne teleologického riešenia možno upriamiť pozornosť aj na uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 19. marca 2007 sp. zn. 28 Nd 221/2006.

Dôvody v návrhu otca maloletých detí na prikázanie veci vedenej na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 1P 9/2010 Okresnému súdu Spišská Nová Ves sa týkajú výlučne osoby otca, návrh otca nedeklaruje splnenie vyššie uvedeného predpokladu zmeny miestnej príslušnosti súdu (jeho dôvody nemožno s týmto predpokladom stotožniť); z obsahu spisu zároveň vyplýva, že nedošlo k zmene bydliska maloletých detí, chýba tiež akýkoľvek záujem maloletých detí na otcom navrhnutej delegácii; preto podanému návrhu na prikázanie veci inému súdu toho istého stupňa z dôvodu vhodnosti vyhovieť nemožno.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov návrhu otca maloletých detí na prikázanie veci podľa § 12 ods. 2 O. s. p. nevyhovel.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n í e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. novembra 2012

JUDr. Milan D e á k, v. r.
predseda senátu

Za správnosť:

Hrčková Marta